

Три приче – Радован Синђелић

ДИВЉЕ ГУСКЕ

Рано јутрос јато дивљих гусака пролете изнад нас. Стајали смо у код старог дуба у Сврачијем сокаку Адам и ја. Стрико је зналачки посматрао трагове у влажној земљи. Рундица лану на јато које нас је кричећи поздрављало. Адам се чудио што идем недељом у лов. Рекох му да ми је отац заповедио да пратим стрица да не настрада, да неког не убије или да негде не залута па да се удави у живом блату Засавице. Од јесенас му није добро, не може ништа да ради, само тумара пољем и шумама. Рундица је ту да направи диверзију кад год би стрико и његов Леси нациљали неку дивљач. Да није он син наше покојне Белке давно би га стрико устрелио ко зеца. Тек беху окопнили снегови и кукурек је понегде процвао. Из пробуђене земље ницао је нови живот. Стрико рече да смо на трагу срнама те да ће баба вечерас правити гулаш ако нас срећа послужи. И стварно у даљини угледасмо живинче како каска младим лугом ка нама. Стрико намести пушку, Рундов не лану, Леси се нарогушио као и његов газда. Помислих да се то какво јеленче изгубило па ће stradати те ногом ударих мог пса да лане и упозори га. Он ме зачућено погледа. Стриц спусти пушку и рече како је Рунда паметнији од нас. Умало да устрели баба Јелкину козу коју је она продала пре два дана у суседно село, а она утекла и ево враћа се кући. Адам се засмеја.

ГАВРАН

Враћали смо се из винограда колима која беху на-товарена грожђем. Старе таљиге је вукао Шарга, вранац љубимац Марковог деде. Нас двојица смо ишли поред запреге и разговарали. Мрак је полако падао, прве звезде су се рађале на модром небу. Са нама је ишао и Марков пас пулин Ђуле који је сваки час заостајао, завиривао у густиш дуж друма, њушкао по живицама... Спарину летњег дана заменила је вечерња свежина и однекуд из старе букове шуме појавио се лаган ветар. Марко погледа у модро небо и рече да ће бити ноћас кише. Корачао сам замишљен и држао улар у руци кад одједном коњ стаде. Испред нас мирно и достојанствено је прелазила пут куна златног крзна. Кад она нестаде у густишу врежа дивљих јагода, пулин пође опрезно за њом али се брзо врати. Пун месец се узнео високо изнад столетне шуме борова. Њена огромна стабла чинила су ми се у овом мраку попут дивова који са луком и стрелама чекају путнике намернике. Ни по дану није пријатно проћи том шумом којом и тад владају тама и хладноћа и кроз чије се густе крошње тешко пробијају сунчеви зраци. Некад сам по тој шуми са дедом трагао за лисичаркама. У даљини иза нас, хукну ћук. Нешто га је уплашило. Огласи се само једном упозоравајући птице. Осврнух се и видех како брзином муње лисица претрча цесту иза нас па појури по— кошеном ливадам и нестаде је негде код задњих садевених стогова. Шумели су црвени јасенови које је некад давно неко посадио уз пут. У њима су била празна гнезда. Чворци су ноћивали по виноградима. Шуштала је сува кукурузовина,

били смо близу села и Ђуле нас напусти, пожури преко чистине кући, коњ зањишта. Марко је грдио издајницу. Залепрша крилима сова изнад нас и неколико њих захучаше у близини договарајући се за поноћни лов. Видели смо пред собом светла села, црквени звоник и ветроказ на ловачкој осматрачници. Ја се сетих како је отац причао пре много година кад је ујак умро да је пошао у друго село трактором за који је закачио приколицу и у њу натоварио столове и клупе. Кренуо је чим су му јавили, око пола два ноћу и прешавши пет километара већ је био недалеко од Орловца кад се окренуо...И видео је да у приколици седи жена са дететом. Отац се уплашио но наставио је да вози. Код првих кућа поново се окренуо и поново их видео. Трећи пут се осврнуо пред ујаковом капијом, али жене и детета не беше. Не знам зашто ми је та прича пала на памет баш тад. Из мисли ме је пренуо Марко који је гунђао машући рукама. Изненадих се кад видех гаврана како мирно стоји врх једне корпе пуне грожђа. Муње су севале у даљини, невреме се ближило. Рекох Марку да не дира птицу. Беше то крупан гавран сјајних очију, великог кљуна, перје му се сјајило посуто месечином. Ђутао је и гледао нас. Код првих кућа птица одлете на јасен у баба Натаином дворишту. Звоно са торња зазвонило је само једном у тај мах. Познах лавез нашег Ђула. Пред мојим двориштем је стајао и свађао се са мојим мачором Шандором који га је мирно посматрао са високе ограде.

ПРИЧА О ЖИВОЈИНУ

Записано по казивању деде Живојина и његове стрине Ане

Освануо је 16.март, година 1946. Јутро мирише на пролеће. Снег окопнио само га понегде још помало има. Јокин петао се пробудио први па побунио и осталу сабраћу по комшилuku. Његов први кукурик ме је пренуо из дивног сна. Сањах да сам код моје куће, отац и мати послују по дворишту, браћа још нису устала, вратила сам се у детињство. Прекиде се сан, нестаде мириса боровине и мокре траве, устадох. Моје кћерке су још спавале загрљене у очевом кревету. Из кујне се чуло шумно дисање нашег деде. Отворих врата. Сунце је излазило споро, помањало се са друге стране реке иза босанских планина где беше свило своје гнездо. Помислих како ће оно прво да обасја мој родни крај, семберска поља, оранице, ливаде и подмуклу реку, а онда ће кренути овамо на мачванску обалу. Огрнух се марамом и пођох му у сусрет стазом кроз двориште па у воћњак где су испошћена црна стабла шљива и јабука стрпљиво чекала да се огрију. Застадох на пола пута питајући се та куд сам ја то кренула, босе ноге у папучама, а на мени само вунена марама. У Јокином воћњаку видех на врху највишег багрема велику врану. Кад ме виде она размахну крилима и одлете ка црној шуми борова.

-Лош знак – помислих – а Јока треба да се породи ових дана.

Нигде никог само сунце које је попут велике беле птице ширило своја крила и ја. Ипак кренух напред ка

крају нашег воћњака. Он беше ограђен плотом. После десетак корака угледах у Јокином воћњаку неку жену како нешто ради сагнута под јабуком где је Јока претпрошле године сахранила своје мртворођенче. Неки глас ми шапну да се одмах вратим у кућу али нешто јаче од мене ме просто гурну напред ка дрвеној огради што је раздвајала наша имања. Погледах боље кад тамо моја јетрва Јованка копа неку рупу у земљи.

– Ехеј сестро шта то радиш? – упитах ухвативши се рукама за смрзнуте дрвене летве. Она се окрену али не рече ништа и настави да копа. Опазих поред ње замотуљак.

– Боже да јој није опет дете умрло? – прошаптах.

Некако се пребацах преко ограде па полако дођох до ње. Ситно бледо дечије лице вирило је из прња у које га је умотала.

– Кад си се породила? – упитах је.

– Ноћас – каза она кратко – јутрос је умрло...

Загледах се у дивно дечије лице, у прекрасне дуге трепавице и румена усташца и прекрстих се. Ето Бог неком даје не жали, у Јованке четири кћерке и четири сина, а у мене само две кћерке. Хумка скоро беше готова кад ми се учини да се мала уста померише. Узех замотуљак у руке да не лежи на хладној и мокрој земљи. Било ми је жао малог роба Божијег. Једна суза ми кану на дечије лице кад оно одједном отвори очи и затрепта.

– Јованка – вриснух – па дете је живо!

– Дај ми га овамо и бежи кући: рече она неким уморним гласом и некако ме чудно погледа.

– Не дам дете – рекох – дете је живо, види га како трепће луда жено...

И тад вођена оном истом силом која ме је то јутро пробудила и довела овде у овај воћњак потрчах ка пролазу у њиховом плоту, чврсто стежући мали замотуљак појурих колским путем ка мом дворишту па право у кућу. На вратима се сударих са дедом. Он ме зачуђено погледа, а ја му рекох у једном даху:

– Јока се јутрос породила и мало пре хтела да закопа дете под јабуком, мислим да њен Веселин ништа не зна, ја зграбих дете и донесох га овамо. Она има осморо деце и стално је говорила да јој више деце не треба, а кад сам је ја питала да нам да једног од синова да и моја деца брата рођеног имају она није хтела.

Пружих му новорођенче. Деда узне замотуљак, стави га на сто и распови. Дете се сасвим разбудило, подигло ручице па их помера горе доле.

– Дечак – рече деда.

– Да га узмемо нама? – упитах.

– Јашта него ћемо га узети, ако га вратимо њима може му Јованка опет наудити. Не да њега деда ником то је пети унук мог покојног брата рођенога, мог Сретена.

Пробудише се деца, дођоше до стола.

– Шта је то деда? – упита старија Катарина .

– Донела вам мати јутрос брата: весело рече деда

– Благо нама! – каже мала Марија и љуби дечију ручицу.

Зачу се нека граја из Јованкиног дворишта.

– Трчите децо одмах до нашег кума Славка, кажите му да одмах дође овамо, идите преко башче – рече деда.

Обукоше се деца и отрчаше. Деда покри дете кожом.

– Да се неће Веселин љутити што смо узели дете? – упитах.

– Лако ћу ја са њим, није он зао човек, она је ово кришом од њега урадила, не би он дао живо дете да несретница закопа, али морамо му рећи истину.

– Види ти њега како је ружан сто година поживио и сретан био – радосно је тепао деда детету мазећи га по глави. Наложите снахо ватру да нашег малог сретника загрејемо.

Кумова кућа беше близу. Деца нам се брзо вратише. Катарина дотрча прва, уђе у кућу, чучну на праг па рече тешко дишући:

– Марија казала куму да смо добили брата, кум рекао да се зове Живојин. Ето њега и Марије иду полако, а ја сам дотрчала да вам кажем шта је урадила. Није те деда послушала, ти си рекао да само кажемо куму да одмах дође до нас, а брата да не помињемо. Не знам шта јој би да те не послуша.

– Нека кћери, нека, то је њој сами драги бог дошапнуо шта да каже нашем куму – весело је говорио деда једнако гледајући у дечачића који је шарао околу својим плавим очима.

– А ти снахо – обрати се деда мени – пођи де до Веселина, зови га овамо да поразговарамо, ако бог да даће нам детенце, ако не да биће он и наш и њихов, а сам ће се приволити дому који му је суђен.

Ја одох до девера са великим страхом у срцу, нађох га поред чесме како се умива. Рекох му да га тражи мој свекар, а он ми рече да ће доћи касније.

– Црно ми је јутро освануло моја снахо. – рече добри Веселин – Јутрос се Јока породила но детенце је рођено

мртво. Није ми ни дала да га видим, каже ми она да је боље да га не видим, да га не запамтим... Е да је бог дао, да је поживео, па да су га и Цигани украли само да ми је жив мој синко, овако оде ми анђелче моје...

Ја клекнух пред њега, а он ме ухвати за руке и подиже питајући ме шта ми је. Рекох му све, целу истину, и како ме је њихов петао јутрос рано у цик зоре пробудио и како ме је нешто навело да одем у наш воћњак и како сам тамо видела Јоку и шта сам урадила...

Веселин баци пешкир на камени зид чесме па ме поведе мојој кући, јер су се мени ноге одузеле, а нада да ће ми дати дете неповратно се угасила. А тамо у кући већ дошао кум па је седео на кревету и држао у рукама бебу. Моје девојчице селе поред старог кума, блистају као два сунца. Свекар понови моју причу, а Веселин приђе детету, узе га, погледа, пољуби га у чело па приђе мени и рече:

– Хвала ти снахо одавде до неба што си мога сина сачувала. Ево ти дете да ми га чуваш, да га одгајиш ко свог рођеног. У тебе је срце племенито, а ја се бојим да му рођена мати може штогод нажао учинити. Некад жена кад се породи неко време и не зна шта ради као да не расућује добро и разумно. Ја ћу њој запретити, а ти нам немој бранити да га виђамо и да буде и код нас и код вас.

Кум извади велики дукат и стави дечаку у повој, ја се зачудих где нестане она прљав закрпа у којој сам дете донела, а онда препознах дедину кошуљу у коју је он дечака умотао.

– Хвала синко – рече мој свекар Веселину – ја сам тебе одувек од све братове деце највише волио. Он имаде вас дванаесторо, а ја само мог Војина па и њега прошле године бог узе. А од твог оца сам тебе као најмлађег тражио,

а он те није дао, није могао ни он ни мати твоја да се одвоје од тебе.

— Нек нам је жив и здрав и сретан кумић Живојин. — рече стари кум дижући чашу вина коју ми је насула Катарина — Нека живи бар сто година па и више од тога, нека га срећа прати,

нека га добро здравље служи, нека га се злотвори клоне, нека невоље од њега беже, куд год ходио добро доносио, шта год радио све му од руке ишло, дабогда му се радовало и мало и велико чељаде и птице и бубице и животиње га волеле, сретан био, сретно се оженио, сретну децу породило, дочекао и унукe и праунокe и њихову децу у срећи, здрављу и весељу. Толико од мене, а још више од бога му добра желим.

И тако Живојин по правди бога оста код нас и одгаји се уз помоћ и по вољи мајке Божије, сретно дана и божије промисли и беше најсретнији и најчеститији од све браће и сестара.

О ПИСЦУ

Радован Синђелић је рођен 1994. године у Сремској Митровици

Најдраже награде

„Српско перо“ Јагодина (2019), Повеља рудничких врела (2019), Прва награда за причу на конкурсy „Славко Јунгић Јесеј, Прва награда за песму о Његошу на конкурсy Специјалне библиотеке за слепа и слабовида лица Републике Српске (2014), Трећа награда за песму на конкурсy Специјалне библиотеке за слепа и слабовида лица Републике српске у Бањалуци (2016), Све награде са фестивала поезије у Барајеву, Друга награда за причу (2017) у Брестовцу, Прва награда за песме у Источном Новом Сарајеву на конкурсy посвећеном Петру Кочићу „Луча Јабланова“ (2016), Друга награда за песму у Сребреници...